

Redaktionellt U&D 22:1

Välkommen till årgång 22 av tidskriften *Utbildning & Demokrati*. I detta nummer samsas sex artiklar på teman som lärarprofessionalitet, spänningen mellan ett enhetligt kulturarv och mångkulturalitet, förverkligandet av demokrati i skola och klassrum, arbetet med livskunskap, estetiska lärprocesser samt en recension som anknyter till den tidigare behandlade inkluderingsfrågan och den aktuella evidensproblematiken.

Årets första nummer inleds med *Anneli Frelins* ATT HANTERA LÄRARYRKETS KOMPLEXITET(ER) – EN GRUND FÖR PROFESSIONALITET. I kretsar utanför skola och utbildning förekommer nog ibland en uppfattning om läraryrket som något förhållandevis enkelt vilket också delvis kan förklara yrkets svaga status. Inom pedagogikkretsar är emellertid den för de allra flesta gemensamma uppfattningen att läraryrket är synnerligen komplext och att det ställer mycket höga krav på utövarna. Artikelförfattaren reder via en mångfald referenser noggrant ut begreppen och drar en slutsats som ligger synnerligen väl i tiden, nämligen att lärarprofessionalitet bara kan ”utövas av en lärarkår som har arbetsvillkor vilka tillåter dem att vara professionella ... lärare måste ha möjlighet att utöva sitt omdöme över utbildningsfrågor, inklusive de moraliska och sociala syften som utbildning har”.

I artikeln FRÅN DEFINIERAT FÖRFLUTET TILL UTSTAKAD FRAMTID. EN BEGREPPSHISTORISK ANALYS AV KULTURBEGREPPET I LÄROPLANER 1962–2011 undersöker *Lotta Johansson* hur läroplanerna hanterat att balansera mellan kulturarv och strävan efter mångkulturalitet. Hon tar sina teoretiska och metodologiska utgångspunkter i tysk begreppshistoria så som den utvecklats av Reinhart Koselleck och bryter med hans hjälp upp läroplanernas kulturbegrepp i dess temporala strukturer och synliggör därmed spänningen mellan det i läroplanerna uttryckta uppdraget att överföra och utveckla ett erfarenhetsbaserat kulturarv och samtidigt främja idealet om ett mångkulturellt samhälle. Hennes analys mynnar ut i den kritiska frågan om hur mångkultur, som förefaller vara den enda möjligheten enligt läroplanerna, skall kunna förverkligas när kulturens arv förefaller vara som ett och endast ett.

Martin Samuelsson ställer i sin artikel, DELIBERATIV DEMOKRATI I DEN NORSKA SKOLAN, frågan – GER LÄRARE UTTRYCK FÖR DELIBE-

RATIVA UPPFATTNINGAR NÄR DET KOMMER TILL DEMOKRATI OCH DEMOKRATIUTBILDNING? Hans studie av läraruppfattningar i denna fråga utgör en första fas i ett forskningsprojekt som avser att analysera norsk demokratiutbildning ur ett deliberativt perspektiv. Författaren tar sin utgångspunkt i den tredelning av demokratiuppfattningar som gjorts av bl.a. Jürgen Habermas och David Held i liberal, republikansk samt deliberativ demokrati. Hans intervjustudie av norska lärare blottlägger en dominans av en liberal demokratiuppfattning i lärarnas teori och praktik.

I artikeln ELEVINFLYTANDE I EN SKOLA I FÖRÄNDRING analyserar *Maria Rönnlund*, med utgångspunkt bland annat från sin egen avhandling, elevinflytande i det dubbla perspektivet att elever är både medborgare i vardande (learner citizen) och individer med medborgarliga rättigheter och skyldigheter (citizen learner). Hon menar också att elevinflytandets karaktär förändrats över tid i takt med samhällsliga förändringar och knutits starkare till den enskilda individen. En slutsats som dras är att det förefaller rimligt att värna om och bevara kollektiva inflytandeformer och eftersträva att eleverna inte enbart stärks i informella individuellt präglade påverkansförsök, men också att formerna för det kollektiva inflytandet diskuteras.

Artikeln ETISK AKTÖR ELLER SOLITÄR REAKTÖR? OM ETISK OTYDLIGHET I MANUALBASERAT VÄRDEGRUNDSARBETE av *Kirsten Grønlien Zetterqvist* och *Sara Irisdotter Aldenmyr* utgår ifrån hur ämnet livskunskap praktiserats i svenska skolor. Genom att analysera ett fall, användningen av arbetsmaterialet *Våga Vara*, påvisar författarna att det leder till etiska normer i skolan som delvis står i motsats till läroplanens intentioner. Detta då det snarare uppmanar eleverna till att reflektera över den egna reaktionen, än att träda in som etiska aktörer i samspel med andra. I artikeln underbyggs också analysen genom att också hänföra arbetsmaterialet till bakomliggande tankefigurer som en existentialfilosofisk tanketradition och en kommunikationsteoretisk, terapeutisk samtidsdiskurs. Vad gäller den förstnämnda kritiserar också hur denna anknytning i materialet negligerar det Sartre och Beauvoir kallade intersubjektiviteten, beroendet av den andra.

I BILD OCH PEDAGOGIKENS ESTETISKA SPRÅK – EN ANALYS AV NATIONELLA STYRDOKUMENT förflyttar vi oss till statliga styrdokument. Här analyserar *Elisabet Malmström* hur kunskapsområdet estetiska lärprocesser är potentiellt grundande i statliga styrdokument och därmed stöd till lärande och demokrati i olika utbildningssammanhang. Det argumenteras i artikeln för ett behov av framskrivning av områdets potential i styrdokument med motivering och bakgrund av att språklighetens utrymme vidgas i ett framtida samhällsperspektiv.

Det finns i de undersökta statliga styrdokumenterna motsägelsefulla budskap och intentioner om kunskapsområdet estetiska läroprocesser. En av anledningarna kan vara att det inte medvetet framgår i styrdokumenterna att konstverk och elevers bilder är två uttryck för estetiska läroprocesser inom olika samhälleliga kontexter och att ”poängen” med estetisk kognition kan vara ett närmande till existentiella behov av genomlevd erfarenhet och skapande av betydelser genom andra aktioner utöver verbala.

Numret innehåller också en recension skriven av *Kerstin Göransson* och *Claes Nilholm* av ett danskt arbete producerat vid ’The Danish Clearinghouse för Uddannelseforskning’ som belyser den i flera tidigare nummer behandlade inkluderingsfrågan och som också anknyter till den aktuella evidensproblematiken.

Välkommen också att ta del av det senaste numret på tidskriften *Utbildning & Demokrati* egen hemsida: www.utbildningochdemokrati.se/ud/

Här finns, förutom alla artiklar i det senaste numret, möjlighet att prenumerera på information om nytt nummer samt kommentera och diskutera artiklarna via en kommentatorsfunktion.

På tidskriftens universitetshemsida finns som tidigare både det senaste numret och tidigare nummer i ett arkiv: www.oru.se/humus/UoD

